

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	5	3	3
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	6
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 6th Semester

1048

PUBLIC ADMINISTRATION (In all Mediums)

Paper : Development Administration (With Special Reference to Punjab)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory.

(2) All questions carry equal marks.

1. Attempt any **nine** short answer types questions in **25-30** words each :

- (i) Define Development Administration.
- (ii) What do you understand by Administrative Development ?
- (iii) Who is regarded as father of Development Administration ?
- (iv) When was NITI Aayog formed ?
- (v) Give any four features of a developing country.
- (vi) What is a Welfare State ?
- (vii) Write any two constitutional provisions related to SC/STs.

- (viii) Give two objectives of planning.
 - (ix) Who is responsible for planning at State level ?
 - (x) Give four features of a Government Company.
 - (xi) Give four examples of a Government Department.
 - (xii) Give two functions of Union Ministry of Health and Family Welfare.
- 9×2=18

UNIT—I

- 2. Give the nature and scope of Development Administration. 18
- 3. Discuss the features of Developed and Developing Countries. 18

UNIT—II

- 4. Discuss the provisions of social welfare in India. 18
- 5. Discuss the composition and functions of NITI Aayog in India. 18

UNIT—III

- 6. Define a Public Corporation. Discuss its features, advantages and disadvantages. 18
- 7. Discuss the role of Public Enterprises in Economic Development of India. 18

UNIT—IV

8. Discuss the role of Union Ministry of Health and Family Welfare in Development. 18

9. Write an essay on role of Voluntary Sector in Development. 18

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) सभी में से पांच प्रश्न करो। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।

(2) सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

1. कोई नौ लघु उत्तर प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर 25-30 शब्दों में दो :-

(i) विकास प्रशासन को परिभाषित करो।

(ii) प्रशासनिक विकास से आप क्या समझते हो ?

(iii) विकास प्रशासन के पिता के रूप में किन्हें जाना जाता है ?

(iv) नीति आयोग कब स्थापित किया गया ?

(v) विकासशील देश के कोई चार लक्षण लिखिए।

(vi) कल्याणकारी राज्य क्या है ?

(vii) एस.सी./एस.टी. से संबंधित किन्हीं दो संविधानात्मक प्रावधानों को लिखें।

(viii) योजना के दो उद्देश्य लिखें।

(ix) राज्य स्तर पर योजना के लिए कौन जिम्मेदार है ?

(x) एक सरकारी कंपनी के चार लक्षण लिखें।

(xi) एक सरकारी विभाग के चार उदाहरण लिखें।

(xii) स्वास्थ्य और परिवार कल्याण के संघ मंत्रालय के दो कार्य लिखें।

9×2=18

यूनिट-I

2. विकास प्रशासन की प्रकृति तथा विषय-क्षेत्र को लिखें। 18

3. विकसित तथा विकासशील देशों के लक्षणों की चर्चा करें। 18

यूनिट-II

4. भारत में सामाजिक कल्याण के प्रावधानों पर चर्चा करें। 18

5. भारत में नीति आयोग की संरचना तथा कार्यों की चर्चा करो। 18

यूनिट-III

6. एक सार्वजनिक निगम को परिभाषित करो। इसके लक्षणों, लाभों तथा हानियों की चर्चा करो। 18

7. भारत के आर्थिक विकास में सार्वजनिक निकायों की भूमिका पर चर्चा करें। 18

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਵਿਕਾਸ ਮੇਂ ਸਵਾਸਥਯ ਤਥਾ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਯਾਣ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੰਤਰਾਲਯ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
9. ਵਿਕਾਸ ਮੇਂ ਐਚਿਯਕ ਖੇਤਰ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪਰ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
(2) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ :
- (i) ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - (ii) ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
 - (iii) ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
 - (iv) ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਕਦੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?
 - (v) ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਲੱਛਣ ਲਿਖੋ।
 - (vi) ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ ਕੀ ਹੈ ?
 - (vii) ਐਸ. ਸੀ./ਐਸ. ਟੀ. ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖੋ।
 - (viii) ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੋ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ।
 - (ix) ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਤੇ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਹੈ ?
 - (x) ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਚਾਰ ਲੱਛਣ ਲਿਖੋ।

(xi) ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਚਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਲਿਖੋ।

(xii) ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਸੰਘ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਜ ਲਿਖੋ।

9×2=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇ-ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਲਿਖੋ। 18
3. ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
5. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਆਯੋਗ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੇ ਲੱਛਣਾਂ, ਲਾਭਾਂ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
7. ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨਿਕਾਯਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਸੰਘ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18
9. ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਵੈਇੱਛਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 18